

ṬHEN 1-NA: ZIRLÂI TLÂNGPUI THLÎRNA

Pathian thil siamin a vâwrtâwp a thlenna chu Bible Sabbath hi a ni. Thil siam chawlhkâra a ni hmasa pathumah khân Pathianin êng a siam phawt a, chumi hnûah lei leh vânte a siam leh a, tichuan, tui leh khawmualte bâkah, thlâi chi tinrêngte a siam leh bawk. A ni lî nî-ah chuan nî leh thlâ leh arsî-te a siam a. Chumi zawha ni hnih dang la awmahte chuan sanghâ te, savâ te leh ransâte bâkah, mihringte a siam leh a. A ni sarîh nî erawh chu Pathianin a tithianghlimin a, mihringte tâna Pathian thil siam mak leh ropui tak takte zahna lantîrna nî ni tûr leh, anmahni siamtu nêna inlaichînna ṭha tak an neih chu chêna an inpâwl hona nî ni tûrin a serh hrang ta a ni. Tûn kêr zirlâi, “Châwl Hahdam Tûra Sâwmna Chu” tihah hian Sabbath hi nunna—tûna kan neih mêk leh chatuana kan la neih tûr—min petu, Siamtu kan hriat rengna hun a nih dân hmuh chhuah kan tum dâwn a ni.

Tûn kêr zirlâi hian Sabbath hi kum za tam tak liam ta chhûng chu Pathian mîte tâna an Siamtu hriat rengtûru a lo nih tawh ṭhin dân min hrilh a. Khâng chhuân tinahte khân Sabbath hi rinawm taka serh ṭhin ni se chuan, Pathian awm ring lotûte leh sâkhaw ngaihsak lo hrim hrim ang chîte hi an awm lo vang. Sabbath hian min Siamtu Pathianin min ngaihsakzia te, kan nî tin mamawhte pawh min pêk ṭhin thûte a sawi a. Min chhanchhuak tûrin thiltihtheihna a nei tih pawh min hrilh bawk. Siamtu Engkimtithêia chuan Israel-te kha Aigupta bâwih nihna âta a chhan chhuak a, keini pawh sâla min phuar bet tlattu kan thil chîn ṭha lote lak âta hi min chhan chhuak thei a ni.

Sabbath nî-ah hian min Siamtu, min Tlantu, min Tithianghlimtu leh kan tâna lo kal tûra malsâwmnaah chuan kan châwl a. Sabbath hi kan tûn lâi khâwvêl, zâuthâuna

thlalêr ram rova chawlhna daihlim nuâm min petu ni duhawm tak a ni bawk.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Vân boruaka thil mak leh ropui tak tak awmte khian, lei leh vânte Siamtu Pathian thiltihtheihzia chu an puâng a. Lei pâwna zin chhuak hmasa berte zînga an hotupa ber, Frank Borman-a khân mel 250,000 vêla hla ațanga lei hi rawn thlîr thlâin, *Genesis 1:1* thû, “A tîrin Pathianin lei leh vânah a siam a” tih thu a sawi rî hi a rawn thawn a ni an ti. A hnû-a ama’n a sawi fiah leh dân chu: “Keini âia thil ti thei zâwk daih tu/eng emaw a awm ngei a ni tih hriatna mak tak mai ka nei a—chu mi chu Pathian niin, a tîr, a bulțanna pawh a awm ngei a ni tih ka hre bawk” tih hi a ni. Hê khawvêla mi fîng leh ril tak takte hian vân boruâk zâuzia leh, chuta thil awmte chu kawnghmang nei taka rem khâwm leh dah vek an ni tih an hriatin mak an ti lutuk a, Pathian hi ring lo thei an lo ni ta lo thîn a ni. Entîrna tlêma zâwng lo sawi ila.

Mi tam tak chuan science leh rinna (sâkhua) hi a inkalh niin a ngâi a. Mahse, a tîr atâ tûn thleng hian, science dân chi hrang hrang hmuchhuaktu mi ropui tak tak—entîr nân, lei ni lovin, nî zâwk khi kan sorlar systema a lâi taka awm a ni tih hmu chhuaktu Copernicus-a te; lei hîpna dân hmu chhuaktu Isaac Newton-a te; calculator hmasa ber siam chhuaktu, Blaise Pascal-a te; electromagnetism dânte duâng chhuaktu James Maxwell-a te kha ringtu ța tak vek an ni hlawm. An zavâi khân Kristian niin, leilung dânte zirna hian an rinna a tiderthâwng lo va, chnuti ahnehin a tinghet sauh zâwk a ni.

Genesis 1:1 thû, “A tîrin Pathianin lei leh vânah a siam a” tih hi Pathian Lehkhabua thu dang awm zawng zawngte inngahna a ni. Hebrai țawnga “siam” tih sawina thumal

chu ‘*bara*’ a ni a. Chu chuan Pathianin thil eng emaw a tih thû sawiin, hman a nihna apiangah Pathianin thil eng emaw a siam thû nê a inzawm zêl. Pathian chuan thil eng mah lo aṭanga thil eng emaw siam chhuak tûrin thiltihtheihna mak leh ropui tak a nei a. Ani chuan thû a sawi a, a sawi ang tak chuan lei hi a lo awm ta mai a ni. Thû a sawi a, leiah hian hnim hring a lo ṭo leh mai a. Thû a sawi a, thingkûngte leh pangpârte a lo awm a. Thû a sawi a, nî leh thla leh arsî-te an lo awm nghâl mai bawk.

Pathian Thiltihtheihna Tâwpin Tâi Awm Lo Chu

Pathian thiltihtheihna hian tâwp chin a neih loh dân hre tûrin, vâna thil awmte zînga pakhat, nî khi lo ngaihtuah ta ila. Pathianin nî a siam em?

Siam Chiang e. *Genesis 1:14–16* hian vânah êntu pahnih Pathianin a dah thû a sawi a: chhûna êng tûrin *nî* a dah a, zâna êng tûrin *thlâ* a dah bawk. Lei hêl kualtu planet pakaw zîngah pakhat kan awm a. Nî khian mihringte he leia kan lo awm tîrh aṭanga tûn thlenga chakna thâ kan tihchhuah âia tam daih hi second khat chhûng lekin a tichhuak thei. Electric-in thâ a pêk chhuahte leh solar emaw, lungalhthei emaw, gas emaw aṭanga chakna thâ kan siam chhuah tawh zawng zawngte âi pawhin nî-in second khat chhûng leka a pêk chhuah hi a tam zâwk daih a ni.

Nî khi a lâi taka hawlh tlangin mêl 860,000 vêla thui a ni a, lei ang tiat hi chu planet maktaduai khat vêl a leng tihna a ni. Mahse, nî pawh khi kan solar system awmna galaxy Milky Way-a arsi tlûklehdingâwn 100 vêl awm zînga pakhat vê mai chauh a ni. Arsi pakhat, Pistol Star tia an sawi chuan kan nî-in power a pêk lêl maktaduai 10 vêl a pe chhuak a. Kan nî tiat vêl arsi maktaduai khat vêl hi Pistol Star-ah chuan a lang ang. Scientist-te chuan vânah khian arsi tlûklehdingâwn nuai tam tak awmin an ring a. Ṭhenkhat

phei chuan tuipei kama tiau vut zât vêl hi arsi awmin an ring hial.

Zâwlnei Isaia chuan heti hian Pathian thiltihtheihzia ngaihtuah tûrin min sâwm a: “Chung lamah khian in mitte lên chho ula, khîngte khi tû siam nge ni en rawh u; ani chuan sipaihote khi indawt zêlin a hruai chhuak t̄hîn a, an hmingin a ko t̄heuh t̄hîn a; a chakna ropui êm avâng leh, thiltihtheihna lama a chak avângin pakhat mah kim lo an awm ngâi lo” (*Isa. 40:26*) tiin. Ni sarìh nî Sabbath hi Pathianin lei leh vân a siam a ni tih min hrilhtu kumhlun, chatuan thlenga awm reng tûr chhinchhiahna nung reng chu a ni.

Thil siam chawlhkâr tâwp lamah khân heti hian *Genesis 2:1–3* chuan a sawi a: “Tichuan, lei leh vân chu an chung a awmho zawng zawngte nêh chuan siam zawh a ni ta a. Pathianin ni sarìh nî-ah chuan a thilsiam chu a ti zo va, ni sarìh nî-ah chuan a thilsiam zawng zawng chu a chawlhsan ta a. Tichuan, Pathianin ni sarìh nî chu mal a sâwm a, a serh ta a; chumi nî-ah chuan Pathianin a thilsiam zawng zawng, thû ngawta a siam leh kuta a siamte chu a chawlhsan tâk avângin.” Pathian chawlh chhan hi a chauh vâng a ni lo. Amâ siam khawvêl mâwi leh ropui taka a chawlh khân a rilru a lo hlim thar sawt a ni zâwk a. Min tihhmuh a duh avâng a châwl a ni bawk. Sabbath hi chawlhkâr tina min Siamtu kan fakna hun tûr a ni a. Sabbath nî-a Pathian chibai kan bûk hian, ni dang zawnga a dah vê loh, hemi nî chauha a dah bîk malsâwmna chu dawng tûrin kan thilnung kan hawng a ni.

A Thil Siamte Ngaihsak T̄hîn Siamtu Chu

Sabbath hian vir muâi muâi chung a nî hêl kual rengtu lung tlang lian pui chhûnga lo awm vê nawlh mai kan nih lohzia min hrilh a. Thiltum nei chung a min Siamtu chu min

kawhhmuhin, chu min Siamtu chuan min hmangaih êm êm a, a thiltum chu kan pên bosan châng pawhin min thlathlam ngâi lo. Sabbath hian thil tha tinrêng min Petu chu min hriat chhuahtîr thîn a. Pathianin min ngaihsakzia chu Israel mîte hnêna manna a pêk dân aţang pawh khân a lang Chiang hlê.

Zirtâwpni chuan ni danga tla thîn lêta tam a tâ a. Sabbath nî-ah erawh chuan pakhat mah a tla ngâi lo thung. Israel mîte khân Zirtâwpnî tih lohah chuan an ni khat tla âia tam chhar pawh ni se, an ei khawp bâk chu a chhe vek thîn a. Zirtâwpnî-ah erawh chuan a tûk Sabbath nî-a an ei tûr nêh chharin, chûngte chu pakhat mah a chhe ngâi lo thung. Thlalêra kum 40 chhûng Sabbath an serhna khân anmahni ngaihsaktu Pathian chu an hriat rengtîr thîn a ni.

Israel mîte khân Sinai Tlânga dân an dawn hmâ pawhin Sabbath hi an lo serh tawh sa reng a ni tih hriat hi a pawimawh khawp mai. *Exodus 20:8–11*-a Sabbath thupêk kan hmuh hi Sâp ţawng Bible-ah chuan “hre reng rawh” tih ţawngkama inţan a ni a. Sabbath hian ni ruk chhûnga khawvêl siam a, ni sarîh nî-a châwl ta Pathian chu min kawhhmuh a ni. Mi tûte emaw rin dân anga khawvêl hi kum maktaduai tam tak chhûnga rawn insiam chhuak nawlh mai ni tak tak ta se, Sabbath hian pawimawhna a nei lo vang a, eng mah hriat reng tûr pawh a awm hek lo vang.

Sabbath hi Pathiana kan chawlhzia tilangtu, chatuana chhinchhiahna a ni a. Siamtu laka kan rinawmzia entîrna danglam bîk a ni (*Ezek. 20:12, 20*). Sabbath kan serh hian dân zawm avângin thiam chan kan tum tihna a ni lo va, nih ahnêkin Sabbath hian thiltiha felna hlawh chhuah tumna lak atâ chawlhna chu Pathianah kan hmû a ni tih a tilang zâwk a ni. Sabbath hian thil tam tak tihlawhtlingtu Pathian chanchin min hrilhin, chûng a thil tihlawhtling tâkahte chuan kan châwl thei a ni tih min hrilh bawk a. Sabbath chawlhna dik tak chu min Siamtu, min Tlantu leh kan tâna

lo kal leh tûra hmangaihna ângchhûnga khawngaihnaa chawlh hahdamna a ni.

Chhanchhuaktu Chu

Sabbath thupêkah hian thil pawimawh tak dang pakhat awm a la awm. *Deuteronomi 5* thû hian Sabbath thupêk chu Ram Tiama lût tawh mai tûr chhuan tharte hnênah pêk a nih thu min hrilh a. Hê thû hian Israel mîte chu Aigupa ramah khân bâwih ni ðhîn, anmahni Siamtu Engkimtitheia chuan a rawn chhanchhuak ta a ni tih a hrilh. Ani chu soal sal atâ min chhanchhuak theitu awm chhun a ni a. Amah chauhmin phuartu soal khâidiat hi a tichat thei. Siamtu Engkimtitheia chuan kan thinsung hi siam thar leh a duh a—hei hi Sabbath thuchah chu a ni.

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

Sabbath serh hi thil hlâwkthlâk tak a nih theih dân tûr i ngaihtuah pahin, hêng zawhnate hi i rilru-ah lo awm se:

- Sabbath chawlhna tih i ngaihtuah châng hian eng nge i rilru-ah lo awm ðhîn? Eng tiangin nge Sabbath chawlhna tih thû hi i tân thil awmze nei tak a nih le?
- Eng vângin nge Bible-in thil siam thû a sawi hi i nunah a pawimawh êm êm? Siam kan ni emaw, kum maktaduai tam tak chhûnga lo insiam chho kan ni emaw—eng nge danglamna awm chuâng? Eng tiangin nge a khawi emaw zâwk zâwk i rinna chuan tûna i nunah khân nghawng a neih le?
- Sabbath hi chhanchhuahna chhinchhiahna ni angin i lo ngâi ve tawh ðhîn em? Hê Bible thu dik hi eng vângin nge a pawimawh êm êm?
- Sabbath hian kan mamawh zawng zawng min petu Pathian-ah chuan châwl tûrin min hrilh a. Vân atanga manna lo tla ðhîn khân, kan nî tin mamawhte hi min pe

ṭhîn a ni tih a tilang. Hei hian eng tiangin nge i nunah danglamna a rawn siam le?

- Tûn kêr zirlâi hi ngaihtuah la, hê thû Ellen G. White-in a sawi hi eng nge a awmzia ni ang? “Buaina hun a lo thlen hunah chuan Thlarau Thianghlimin kan lo khat tawh ang a, Sabbath thu dik hi Chiang lehzuâl zâwkin kan puang darh dâwn a ni.” *Thuziak Hmasâte*, p. 33.